

AÑO II

PALMA 30 DE OCTUBRE DE 1898

NÚM. 91

DOMINICA XXII

DESPRÉS DE CINCOGESMA.

Que els cristians per ser bons, deuen estar sometos á las autoritats llegalment constituïdes, en tot lo que no sia contrari á la Lley de Deu; no per temor, sino per ordinació divina.

A que en lo Evangeli de avuy se dictan obligacions dels vasalls respecte al seu soberano, li pegarém un poch de *Política*, catolicament parlant. Diu Sant Mateu, que en certa ocasió, els Escribas y Fariseus, amos y dueños ab absolut de la política de aquell temps, trataren d'enviscar á Jesu-Crist amb una tramoya de la cual pensaven estar segurs que non podria escapar cualsevol fós sa resposta que dás á una pregunta que duyan estudiada; creguent que no n'hi havia d'altres més que es *sí*, ó es *no*. Y digueren:—¿Es licit pagar el tribut al Cessar? Y Jesús, después de posar en evidència le seua hipocresia, los respongué:—Donau al Cessar lo que es del Cessar, y á Deu lo que es de Deu.—

No volem comparar els mals sentiments y conducta de aquells polítichs, ab sa que avuy en dia observan molts d'entre noltros, encara que considerám seria molt util, per entrar de plé en la cuestió principal.

Es sentit de les paraules de Jesu-Crist, pareix ha de ser aquest. Respectau els drets de ses Autoritats civils llegalment constituïdes, estimau les seues persones, y viviu subjectes á la seua autoritat. Tal lo va entendre Sant Pau diguent:—Havenu de estar subjectes á tota potestat humana, ja sia un Rey, per estar revestid de superiors prerrogatives, ja sian els seus Ministres, per ser sos representants—y afegeix:—que, no per altra motiu, sino per ordinació divina.—La rahó y el fonament de aquesta doctrina, (com enseña y ha enseñat sempre la Iglesia Católica, inspirada per lo Esperit-Sant) es la de que *tot poder, vé de Deu*. Jesu-Crist meteix, en quant Hómo, se regonesqué subjecte á Pons Pilat y acatá la seua autoritat quant li digué.—*No tendrías poder algun sobre mi, si no se te fos dad de allá dalt*, (significant el cèl). Y sufrí s' injusticia, perversitat y tirania. Aquestes paraules y l' exemple que mos doná Jesu-Crist devant Pilat, diuen més y deuen pesar més devant el nostro en-

teniment, que cuants de discursos y llibres pugan pronunciar y escriurer els més savis é inteligents oradors y lletruts. Son endemés una resposta y solució la més terminant y clara que se puga dar á cuantas dificultats oposin els homos de tots temps y pobles, cuantra una doctrina tan acertada, terminant y precisa; pués son una confirmació práctica de aquelles altres paraules de Sant Pere—*no sols haveu de estar subjectes y obehir als superiors bons y modèsts, sino també als discols ó tirans*.

Práctica de aquesta doctrina. El rey Nabuco, ¿no abusá del seu poder? y, no obstant, el profeta Daniel regonesqué s' autoritat com á vinguda de Deu. Y Acab, ¿no havia mort al Profeta del Señor, havia robat y assassinat á un dels millors vasalls, y autorisad la idolatria en el seu reyne? Pues Elias, feu miracles á favor seu y dels seus estads. ¿Y els juhèus captius en Pèrsia, no pregavan y oferian víctimes per la salut y prosperidad de Dario el seu tirano? Y Sant Pau, ¿no predicava l' obediència á Nerón, gran déspota y el primer tirano del mon? Sant Sebastia, ¿no serví ab tota conciencia al emperador Diocleciá? Y els soldats cristians, no serviren á Juliano, apòstata, infeèl é inimich jurad de Jesu-Crist?

Devant tan llarga llista de bons exemples que mos refereix l' història de la Iglesia ¿de qué valen tots els *emperons* dels catòlichs tayats ab so modern *figurí* de aquest sigle? ¡Ah! sí,—diuen molts:—noltros som *catòlichs* com els nostros antepassats y *lliberals* como el nostro sigle. ¡Ignorants! No estau empeguehitis de posarvos tals paraules á sa vostra boca? Si catòlichs, sobra lo de lliberals: y si lliberals, sobre lo de catòlichs. Pero deixem anar els d' opinions mes avansades y aturem mos un poch ab sos que se titulan á sí meteixos, *ranguárdia* y *retaguárdia* de la Religió: com si diguessin; noltros som el vermell de s' òu dels partits catòlichs; pués estám animats del esperit dels martirs. Y... ¿quant haureu aclarit si les paraules—*acatau els poders constituïts*—(que el Papa, per lograr de voltros l' unió á fi de formar un gran exèrsit y poder dar definitiva batalla als heretjes del dia, vos va dirigi,) volen dir subjecció tant sòls passiva, no entrant dins la legalitat ecclèsiastica, ó si hey va inclòs el regonexement y obediència als que *de fét* avuy governan?... Per que la veritat es que, mentres voltros disputau seguiu aixi me-

teix ab sos vostros tretse, sense dur trasses de acabar may ¡Ah! y el Vicari de Cristo en la terra, ja pot esperar segut se vostra unió, ni en Caritat!

¿Perquè no obehíu, y, deixant per el dia del Judici Final ses questions secundaries, no demostrau ser millors cristians? ¡Però cal!... voltros estau més dormits que Jonás dins se cambra des barco! pués cuant la verga de la Justícia de Deu, que avuy assota tant fort á España no ha bastat per despertarvós. ¿Cò n vos ha de despertar la veu dels Bisbes, ni la del Papa, ni de ningú de demunt le terra?

Una observació, per tots arreu, y acabam. Avuy en dia, cem si la doctrina catòlica no digués lo que diu, ó hagués prescrit lo que mos ensenya, tothom se creu ab so dret, á forsa de aprender mals exemples, de poder parlar de cualsevol modo y dir cualsevol cosa cuantra ses Antoridats constituïdes per elevades y dignes que sian. Tot punt y lloch es bo per aixecar un tribunal y fiscalisar els seus actes. La doctrina catòlica nos ensenya que tal modo d' obrar constitueix pecats graves ó leves, segons sia sa importancia. Y preguntam ara: ¿Son molts el qui s' en fan escrupol y s' en confessan?... Mos agradaria sentir sa resposta un per, un, de tots els confessors, ¿Y á n' aixó li deis donar al Cessar lo que es del Cessar y á Deu lo que es de Deu?

MOSSEN JOAN.

PATRÓ DE LA SETMANA

Día 30. — Sant Alonso Rodriguez.

Natural de Segòvia comerciant de paños, casat y romás viudo, entrá en la *Compañía de Jesús*, com á Coartjutor. Destinat á Palma de Mallorca, fou Porter del Col·legi de Ntra. Sra. de Montission, dant sublimes proves de s' humildat y dels dons sobrenaturals amb que Deu lo favorí en premi de la gran devoció que tenia al Santíssim Sagrament y á la Verge. Obrá molts de miracles, fou digne de que la Mare de Deu li axugás la suor del seu front, y morí santament día 30 d' Octubre de 1617. Lo representan fent oració humilment amb son rosari en ses mans. Fou beatificat p' el Papa Lleó II l' any 1824, y canonisat per Lleó III l' any 1882.....

Son còs se conserva dins rich sepulcre en dita iglesia de Montission, honrat y venerat com á un dels Patrons de la nostra illa. Ell vulga lliberarla de tota casta de mal y d' inimichs, y fassi que el catolicisme vaja amb augment ara y sempre, amen.

MOSSEN GASPAR.

DEU Y PATRIA (*)

IV

¡Ni Deu ni Patria! sembla que sia el crit dels homos que tenen baix dels pèus als espanyols. Gran cosa es la política si s' entengués, y s' usás, y s' aplicás axí com l' explica el Doctore Angèlich, y axí com racionalment y amb esperit de Justícia l' entenen els Governants de cor sá y sencer y d' intel·ligencia recte y bén il·luminada. Però,

(*) Mirau els números 61, 75 y 85.

malehida, funesta y aniquiladora es la política dominant dins la nostra Patria major; y més abominable, per immoral, infamant y abrusadora resulta ser dins les *pátries*, que ara deim *petites*, es dir: dins les provincies, ciutats, viles y pobles.

¡Ay d' aquells per qui vendrá l' escandoll! diu l' Escritura,.... Y davant els grans escandols de tot gènere que cada dia presenciám; y, llegint els diaris d' aquests dies que han destapat, y remogut y escampat una sitja mase·lla y caramull de tota casta de fems y d' emprivada, no serém noltros que mos hi enfanguém; saltentli per demunt,....! Tornem arrera! Acluem els uys davant el cinisme de cèrts *Mayorals* y dels qui, vestits amb capa d' homos honrats, los fan la cort ó se resignan, voluntariament ó per pòr de singlades, á servirlos d' esclaus. Del poble que sofreix tanta plaga política, riguenten de sa mala ventura, sols se pot dir que ha arribat á la major degradació.

¿Es possible regenerarnos? Deu encara fá miracles y la Patria agonisant, encara respira..... ¿Com heu podem lograr? Un gran apostol del periodisme catòlich, l' Honorable Sardá y Salvany, en s' escel·lent *Revista Popular* de Barcelona, mos contesta, d' aquest modo.

«Hey ha qui opina que les hem perdudes á les *nostres Amèriques* per sempre, desde que, talvegada en càstig dels nostros pecats, mos pillaren, la vil codícia yanki y la pèrfida masoneria, ses metexes tèrres americanes que el cèl mos havia regalat per mèdi den Colón.

Que les mos han robades, no té dupte; però, tampoch en té que, sí mos dam trassa y maña, ten lrem la sòrt de recuperar·lès. (*Y de regenerarnos moral y materialment.*)

Sols que no les hem de cercar, com s' altra vegada, part d' allá s' Atlantich; les tenim dins ca·nostra, y sols necessitam un nou Colón que les mos mostri, y un nou Cortés que mos ne don bon possessorí.

Dues Antilles (Cuba y Porto Rico) hem perdut, y dins la Península Espanola, sense tirarnos á la mar, tot d' una hem podem conquistar tres, que, per bon nòm, se diuen. *Amor* al trabay, *Prudent* economia, y *Honrada* administració.

Amb aquestes tres possessions, cultivades conforme Lley de Deu, seriam richs dins poch temps, tant y més que amb tot s' ór que mos vengué d' América, sens haver·mos trèt des poy, despues d' haver bufat tant á n' es bròu.

Dins casa les trobaríam, repetím, si no les mos tenguessin sostretes y amparades afrontosament tres castes de *filibusters*: els malfenerandos, els malgastadors y els lladres.

Digaumos: ¿Hey ha hagut ja may cap *Maceo* ó *Máximo Gomez* ó *Calixto Garcia*, tan perversos, é infames, y que més danys y perjuís causassin á la nostra desventurada patria, com dita nècia de filibusters?

Aqueis son els que mos roegan, devoran y consumeixen, els qui han perdut els nostros interessos, juntament amb sa nostra pau, sa nostra honra y sa nostra consciència. Aqueis son els qui, mal sense remey, si va axí, han de fér fér uy á l' España, més aviat que no acabaren els altres amb la soberanía d' España demunt ses colònies d' Ultramar.

Més clar y sense alegories.

Espanya se perd més per la *negra* culpa dels seus fiys d' aquí que per l' ò li y les infàmies dels seus iní nichs d' Ultramar. Aquí tenim la manigua, y el pitjor de tots els filibusterismes. Amb les virtuts de bons cristians y de bons ciutadans (que sempre fan pereyes,) no hem menester res d' Amèrica per ser ríchs y viurer en ditxosa prosperidad.

Sense aquestes virtuts no hey haurá may caudals que bastin per estirpar la nostra misèria y contenir la nostra rápida y asquerosa descomposició. Més breu: els dèu Manaments aplicats á la vida pública son la millor Constitució dels pobles. Per desgràcia, fa anys que hem olvidada aquesta única lley fonamental, y aquest descuit mos ha posat á s' horrible situació en que mos mira y mos escarneix tot lo mon.

¿Quin dia mos suscitará Deu un nou Colón que mos condueca á n' aquestes noves Amèriques? El dia que l' Espanya se resolga á *volerlès* y á *morerelès*. Sia qui sia el nou Colón, será mes acreedor que s' altre á les estàtues y á les alabances y bendicions de la nostra ressucitada nacionalidad....

¡Ala, tots els bons! A reconquistar l' Amèrica d' aquí, ahont hem de fundar, ab l' auxili divi, tota esperansa de regeneració!

¡Guerra á mort als filibusters que en les manigües d' aquí tenim atrinxerats (*dins els partits politichs*) y rohegan ses entrañes de la nostra desditzadíssima nació!

Aquestes han de ser d' ara endevant les nostres colònies; olvidemmos de les altres que tanta sanch mos costan, y tantes llágrimes y tantes afrontes.

¡A refermos, á reconquistarmos noltros meteixos per noltros meteixos, per Deu y per sa Santa Lley, y per la nostra propia felicitat!»

Y, si axí no heu feim, no tenim dret á queixarnos del cinisme dels homos que desgovernan les provincies Espanyoles, trepitjant y explotant als espanyols que s' aconhortan visquent dins la major degradació; y, per consegüent tampoch podem aspirar á fèr paper entre les nacions civilisades.

Comensèm per esvahir els malfaners que de la perversa Política, n' han fet y en fan son *modus vivendi*, ja que per cap ofici ni professió honrosa tenen vocació.

Instruhiguem als nostros fills en los sants devers religiosos, que, si serveixen bé á Deu servirán bé á la Patria.

Desentenguemmos d' un picu, amb forsa de coratge, dels caciquismes corromputs y corruptors que no més xallan perpetrant tota casta de maldats; funestíssim assot que cau demunt els ciutadans dignes, independents y honrats, postergantlos injustament, defraudant el pa de ses families, y sacrificantlos sa pau, ses hacien les y fins y tot ses vides.

Sols obrant d' aquest modo, regenerat en còs y ánima el poble espanyol logrará, per *regions*, l' autonomia racional que tant desitja, sens perjudici de l' integridad ni de la prosperidad de la nostra major y benvolguda Patria.

VERAMITA.

A TOTS LOS SANTS

(Traducció de G. A. Becquer)

Patriarcas que foreu llevoretetes
De l' arbre de la fè, sigles enrera,
Al Qui la mòrt vencé ab gloria divina.
¡Pregauli per nosaltres!

Profetes inspirats que escorregueren
El vèl misteriós d' edats futures,
Al Qui la llum treguè de les tenebres
¡Pregauli per nosaltres!

Sants innocents y castes animètes
Qu' els còros aumentau dels cèlichs angels,
Al Qui los minyonets prop d' ell volia
¡Pregauli per nosaltres!

Apostols que en el mon, d' etèrna ròca,
Els fonaments posareu á l' Iglesia,
Al Qui es de veritat depositari
¡Pregauli per nosaltres!

Mártirs que ardits guanyareu vostres paumes
Del cercle ab sang tenyit, sobre l' arena,
Al Qui vos dá coratge en l' agonía
¡Pregauli per nosaltres!

Vèrges semblants á pures assucenas
Que 's vesten d' òr y neu en l' estiuada,
Al Qui es la font de vida y d' hermosura
¡Pregauli per nosaltres!

Monjos que en lo combat d' aquesta vida
Pau enqueriu al solitari claustre,
Al Qui es íris de calma en les tempèstes
¡Pregauli per nosaltres!

Doctors que amb vostres òbres nos deixarea
Tresors de gran virtut y saviesa,
Al Qui es lo raig de sciència inestingible
¡Pregauli per nosaltres!

¡Soldats en los ecsèrcits del Rey-Cristo!
¡Oh, tots los Sants y Santes!
Pregauli que perdon les nostres culpes
A n' el Qui viu y reyna entre nosaltres.

(Del primer Aplech de Glosa y Prosa titulat
RELLIGIOSES, d' en B. Ferrá.)

CRONICÓ DEL MES DE OCTUBRE

Dia 21 —Quedá elegit canonge Magistral el Sr. Ecónomo de Porreras M. I. Sr. D. Llorens Moyá per ocupar la vacant del Sr. Campins.

Dia 22. —Telegrams publicats per tots els diaris de Palma davan conte y rahó del conflicte gubernamental surgit á Cadis, (amb motiu de la denúncia publicada á Madrid) de cèrtes immoralitats escandalosas, cual tolerancia y participació s' imputava al Governador d' aquella provincia, (cap major de la política fusionista mallorquina) qui renunciá aquella plassa, per millor defensar s' irresponsabilidad.

—També renunciá el Sr. D. Victoriá Guzmán, (molt bell subjecte) son càrreg de Governador de Balears.

—Arribaren soldats repatriats.

Dia 23. —Dos atlots juguetejant dins un barco se despararen una pistòla ferintse gravement un d' ells.

Dia 24. —L' Ajuntament acordá fèr revisar les obres de sa nova siquia Bastera, á consciència d' haverse denunciat les males condicions amb que pareix que s' executavan ses voltes.

Dia 25. —S' embarcavan molts de porchs grassos per Barcelona.

Dia 26.— Seguien els abusos dels pescadors amb males arts; y els dels venedors de comestibles adulterats; denunciandlos els diaris de Palma.

— Arribaren més soldats repatriats.

Dia 27.— *El Ancora* publicá aquest telegrama:

«*Manifestación contra Ribot.*— Madrid 26 á las 12'30 tarde.— La llegada de Ribot á Cádiz, fué un atrevimiento y un insulto á la ciudad andaluza.— La imponente manifestación acudió á la estación saludando al Sr. Ribot con los gritos de— ¡Mueran los pillos y los granujas!— En poco estuvo para que fuera el día de ayer, día de luto para Cádiz.— El Sr. Ribot desde la estación dirigióse al Gobierno civil siguiéndole los manifestantes.— La policía cerróles el paso en la calle de la Aduana, sable en mano. Hubo un herido y varios contusos.....»

◊ F. ◊

ENVINAGRAT Y RONXETES

Cotxo pagá.— El cotxo dels *morts*, que no es de *paga*, es un cotxo *pagá* que, á terra de catòlics, no s' hauria d' admetre ni regalat. Mos explicarem: El símbol de la nostra Santa Relligió Cristiana es una *creu*. Iddò bono; en el cotxo de tercera classe, nomenat gratis ó dels pobres, que s' usa á Palma, en lloch de *creus*, du pintats á cada banda *rellotges d' arena* símbols de la via que fá el temps, símbol que sol dur la *Parca*, aquella calavera que amb una faus taya el fil de la vida, símbol del tot pagá que no se troba sobre cap tomba cristiana construïda per qui s' entèn de lo que son significanses relligioses bèn apropiades. (Y vaja p' els qui en posaren y en posan en els *panteons* dels cementeris.)

De modo que dit cotxo serveix perfectament per traçar cadavers dels qui han mort fora de la Comunió catòlica; y serveix molt indecorosa é impropiament quant transporta els dels feïls benehïts per la nostra Sta. Mare Iglesia.

¿No hey hauria mèdi de baratar aquell *trofeo* amb la Creu redemptora, colocada amunt y en lloch visible? El gasto, per l' Empresa de carruatjes mortuoris, pot pujar á una pesseta; si ningú la volgués bestreure MALLORCA la donaria.

§

Escoles.— Sembla que el nostro article publicat dia 2 del corrent denunciand les malíssimes condicions higièniques de molts de locals ocupats per escoles, va ser llegit p' *El Magisterio Balear*, meditat per la J. P. de Instrucció pública y tramitat per la Comissió provincial, á fi d' obtenir *plans geomètrichs* de nous edificis per Escòles. Veurem aquella sempenta s' alcans que arribará á tenir.

§

Caritat de roba.— Donamli aquest nom, á sa que els acomodats poden fér als pobres veys y veyes refugiats en la Casa de ses *Germaneles dels pobres*.

L' ivèrn s' en vé, y es hora de oretjar, revisar y aparussar els vestits y abrigs. ¡Cuantes pessas, bèn mirades, resultarán estretes, passades de moda, amb foradins d' arna, ó sobrants, p' els qui tenen els guardarobes atepit! y ¿Quin us en poden fér millor que enviarles als pobres veys?.....

Calsons y jachs, capes y capells, faldons y sayas, mocadors y capetes, vánaves y flassades, tot serveix en aquell benèfich establiment; tot s' aprofita, pues l' *Hermanita ropera* té unes mans d' or per recompondre tota casta de preades, y distribuirlés que venen de mida y ajustades á cada vey ó veyya que les se posan demunt.

Aquesta *caritat de roba*, si la fan els lectors que la poden fér, al meteix temps que vestirá als pobres despuysats demunt la terra, vestirá de mèrits als qui la fassin per presentarsè més agombolats, después de la fredor de la mort, en l' altre mon.

Gracias.— Hem rebut invitació del *Club Velocipedista d' Inca* per assistir á ses corregudes d' avuy. No hey podrem assistir perque devem anar á la processó del Sant Rosari, però agraphim l' atenció.

Abont hauriam pogut assistir, diumenje passat, era á la vetlada del *Círculo d' Obreros Católicos de Palma*, sil' invitació á MALLORCA DOMINICAL, no s' hagués extraviada.

§

Sufragis.— S' altre dia un predicador molt popular á Palma pegá un entretoch sobre: ¿Què esperan les Autoritats de Palma per fér celebrar un ofici de difunts en sufragi dels nostros desgraciats soldadets morts á Cuba, á Porto-Rico, á Manila, per mar, quant regressaven y dins els sanatoris alguns ja arribats?

Realment, si hem d' obrar amb caritat y Justicia, es hora de pensar en les animetes dels nostros germans, víctimes de bales inimigues, de febres malehites, y de la misèria que sempre sobrevé als ecsèrcits vensuts (ó venuts) á terres llunyanas de la mare Patria.

¿No los despedirem amb festes y esperansas? ¿No socorrem als qui tornan vius? Iddò, ¿perquè no pregam públicament á Deu p' els morts?

Recomanam á la Honorable y activa *Junta de protecció* al soldat, que prenga la iniciativa, axi com heu fé un' altra vegada. Deu y les families dels morts la hi agraphirán.

§

Corones fúnebres.— Pareix que els lladres no respectan ni el lloch sagrat del Cementeri, pues també saben despenjar les riques coronas que estan depositades sobre les sepultures, y les duen á vendre..... A Palma, mos diuen que ha passat axi.

Y, a proposito: El día de Tots Sants, es dia d' exposició de coronas de rumbo, de retratos enramellats, de *mantos* negres, grans farols y altres empirrèumes amb los que se solen cubrir vanidosament les tombes..... ¡Quin malgast més excusador, y quines manifestacions més anticristianes! Allá hey comparexen els estols de curiosos á *passar revista*, trepitjant les lloses que cubreixen els ossos del nostros antepassats, y profanant escandalosament amb verbes y riayes aquell lloch sagrat..... Bé es ver que l' article 279, de les Ordenansas Municipals de Palma diu: Se prohibe terminantemente que las personas que concurren al cementerio,..... *se produzcan*,..... con formes y maneras, palabras, gritos ó actos contrarios al respeto que se debe á la memoria de los muertos y al reposo que allí debe reynar.» Però, el dissapte del dia dels Morts tot sol ser *lletra morta*. ¿També heu será enguany?

RECLAMS

Als nous suscritors que adelantin la suscrició d' aquest derrer trimestre (**3 reals**) y desitjin tenir el llibret **FLORES Y FULLES** que anam á completar los ho enviarem á mitat de preu, ó sia per **2 reals**.

Als antichs suscritors que abans de Nadal tengan satisfet tot l' any, los regalarem un pronóstich de 1899.

Hem resolt, per més comoditat dels suscritors, que dirigescan totes ses correspondències, pagas y reclamacions á la **DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ** de MALLORCA DOMINICAL carrer de la Campana número 2. *Imprenta de les Filles de Colomar*.

EL PLA DEL NOU CEMENTERI DE PALMA, que correspon al elòs principal, aprovat per l' Ajuntament dia 31 de Janer de 1890, tirat á quatre tintes, abont s' hi demostren los nous edificis projectats y la distribució de pòrtichs, jardins, capelles, monuments y sepultures distingides.— Se ven per 2 reals en la Papereria de J. Umbert.— Cadena de Cort.

ADMINISTRACIÓN:— Campana 2

Imp. de las hijas de Colomar.